

झारखण्ड शैक्षिक अनुसंधान एवं प्रशिक्षण परिषद्, राँची

प्रथम सावधिक परीक्षा 2021-2022 माडल प्रश्नपत्र सेट – 4

कक्षा – 10 विषय – संस्कृत समय - 1 घंटा 30 मिनट पूर्णांक – 40

खण्ड 'क' अपठित अवबोधनम्

निर्देश:- अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा तदाधारितानां प्रश्नानाम् उत्तराणि विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत-

एकदा एकः कर्तव्यपरायणः नगररक्षकः इतस्ततः भ्रमन् एकम् अशीतिवर्षीयं वृद्धम् पुरुषं दृष्टवान्। सः आम्रवृक्षस्य आरोपणे तल्लीनः आसीत्। इदं दृष्ट्वा नगररक्षकः तं महापुरुषम् अवदत्- अवलोकानेन प्रतीयते यत् यदा एषः वृक्षः फलिष्यति तदा भवान् जीवितः न भविष्यति । अतः किमर्थं वृथा परिश्रमं कुर्वन्ति भवन्तः ? महापुरुषः हसित्वा अवदत् - पश्यन्तु एतान् फलयुक्तान् वृक्षान् एतेषां आरोपणं मया न कृतम् परं फलानि खादित्वा अहं संतुष्टः भवामि ।

1. नगररक्षकः कीदृशं महापुरुषम् दृष्टवान् ?

[क] पंचवर्षीयम् (ख) दशवर्षीयम् (ग) अष्टवर्षीयम् (घ) अशीतिवर्षीयम्

2. महापुरुषः कस्य वृक्षस्य आरोपणे तल्लीनः आसीत् ?

[क] निम्बस्य [ख] खर्जूरस्य [ग] पनसस्य [घ] आम्रस्य

3. 'भवामि' इति क्रियापदस्य कर्तृपदं किम् ?

[क] त्वम् [ख] अहम् [ग] संतुष्ट [घ] खादित्वा

4. 'नगररक्षकः' इति पदस्य विशेषणपदम् किम् ?

[क] एकदा [ख] एकस्मात् [ग] कर्तव्यपरायणः [घ] इतस्ततः

5. 'वृक्षान्' इति पदे का विभक्तिः ?

[क] प्रथमा [ख] द्वितीया [ग] तृतीया [घ] चतुर्थी

खण्ड 'ख' - 'पठित अवबोधनम्'

निर्देश:- अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तराणि विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत-

6. का ध्वानं कुर्वन्ती संधावति ?

[क] कविः [ख] ध्वानम् [ग] वाष्पयानमाला [घ] वृक्षः

7. मानवानाम् जीवनस्य कामनां कः करोति ?

[क] पशुः [ख] कविः [ग] वाष्पयानमाला [घ] मानवाः

8. केषां माला रमणीया भवेत् ?

[क] मानवानाम् [ख] पशूनाम् [ग] वृक्षाणाम् [घ] जन्तुनाम्

9. शतशकटीयानं कज्जलमलिनं सदृशम् किं मुञ्चति ?
 [क] जलम् [ख] ध्वानम् [ग] वृक्षान् [घ] जनान्
10. बुद्धिमती कुत्र व्याघ्रम् अपश्यत् ?
 [क] गहनकानने [ख] ग्रामे [ग] नगरे [घ] महानगरे
11. देउलग्रामे कः वसति स्म ?
 [क] मानसिंहः [ख] ज्ञानसिंहः [ग] शेरसिंहः [घ] राजसिंहः
12. पितृगृहं प्रति का चलिता ?
 [क] बुद्धिमान् [ख] बुद्धिमती [ग] राजसिंहः [घ] श्रृगालः
13. धूर्तः कः आसीत् ?
 [क] सिंहः [ख] बुद्धिमती [ग] श्रृगालः [घ] व्याघ्रः
14. कस्य समीपे उरगाः न आगच्छन्ति ?
 [क] मूषकस्य [ख] कच्छपस्य [ग] मृगस्य [घ] वैनतेयस्य
15. कस्य जीवने जरा सहसा न आक्राम्य समधिरोहति ?
 [क] व्यायामशीलस्य [ख] मनुष्यस्य [ग] पशोः [घ] आलसीजनस्य
16. सुचारुरूपेण किं पचयितुं व्यायामः कर्तव्यः ?
 [क] भोजनम् [ख] गृहम् [ग] वृक्षम् [घ] भवनम्
17. केषां कान्तिः व्यायामेन भवति ?
 [क] वृक्षाणाम् [ख] गात्राणाम् [ग] पशूनाम् [घ] वस्त्राणाम्
18. 'शक्रः' इति पदस्य पर्यायपदं किम् ?
 [क] पुत्रः [ख] मरुतः [ग] वरुणः [घ] इन्द्रः
19. "आलसी जनः" इत्यनयोः पदयोः विशेष्य पदं किम् ?
 (क) आलसी (ख) जनः (ग) आलसीजन (घ) आलसीजनः
20. 'पुत्रस्य' इति पदे का विभक्तिः ?
 [क] चतुर्थी [ख] पञ्चमी [ग] षष्ठी [घ] सप्तमी
21. कस्याः शतं पुत्राः आसन् ?
 [क] नन्दिन्याः [ख] सुरभेः [ग] श्रृगालस्य [घ] सिंहस्य
- खण्ड 'ख'- 'पठित अवबोधनम्'

निर्देशः – अधोलिखितानां रेखाङ्कितानां पदानां सन्धिं/विच्छेदं वा विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत –

22. विद्यालयस्य भवनम् सुन्दरम् अस्ति।

[क] भो + अनम् [ख] भौ + अनम् [ग] भाव + नम् [घ] भवन + म्

23. सः अध्ययने तल्लीनः अस्ति ।

[क] तल् + लीनः [ख] तत् + लीनः [ग] तल् + ईनः [घ] तल्ली + नः

24. महर्षिः वेदव्यासः महाभारतम् अरचयत् ।

[क] माहा + ऋषिः [ख] महा + ऋषिः [ग] महर् + ऋषिः [घ] महा + अर्शिः

25. परमेश्वरः सर्वेषां रक्षकः अस्ति ।

[क] परमे + ईश्वरः [ख] परम + ईश्वरः [ग] परम + एश्वरः [घ] परमेश्वर + अह

26. सुर + इन्द्रः देवाधिपतिः कथ्यते ।

[क] सुरीन्द्रः [ख] सुरेन्द्रः [ग] सुरान्द्रः [घ] सूरेन्द्रः

निर्देशः – अधोलिखितेषु वाक्येषु रेखाङ्कितानां पदानां समासं/ विग्रहं वा विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत –

27. त्वं यथाशक्ति कार्यं कुरु ।

[क] शक्तेः समीपम् [ख] शक्तेः अनु [ग] शक्तिम् अनतिक्रम् [घ] शक्ति अनुसारम्

28. सः गंगायाः समीपम् गच्छति ।

[क] अनुगंगम् [ख] उपगङ्गम् [ग] गंगा पश्चात् [घ] गंगायाम्

29. राजपुत्रः आगच्छति ।

[क] राजस्य पुत्रः [ख] राजनस्य पुत्रः [ग] राज्ञः पुत्रः [घ] राजनि पुत्रः

30. पितापुत्रौ गच्छतः ।

[क] पिता च माता च [ख] पिता च पुत्रः च [ग] पितापुत्रा च [घ] पितापुत्रान्

31. त्वम् अनुरामम् गच्छ ।

[क] रामस्य अनु [ख] रामस्य उप [ग] रामम् अनु [घ] रामस्य पश्चात्

निर्देशः – अधोलिखितेषु वाक्येषु रेखाङ्कितानां पदानां शुद्धं प्रकृति-प्रत्ययं संयोज्य/विभज्य वा विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत-

32. अहं गृहं गन्तुम् इच्छामि ।

[क] गम् + क्त्वा [ख] गच्छ + तुमुन् [ग] गम् + तुमुन् [घ] गम् + शतृ

33. सः भोजनं कृत्वा विद्यालयं गमिष्यति ।

[क] कृ + क्त्वा [ख] क्री + क्त्वा [ग] क्रे + क्त्वा [घ] कृ + तुमुन्

34. सः जलं पिबन् खादति ।

[क] पिब् + शतृ [ख] पा + शतृ [ग] पा + शानच् [घ] पा + तुमुन्

35. पठ्यमानाः बालकाः प्रसीदन्ति ।

[क] पठ् + शानच् [ख] पठ + शतृ [ग] पठ + तुमुन् [घ] पठ + क्त्वा

36. सा वि+हस्+ल्यप् अवदत् ।

[क] हसित्वा [ख] विहस्य [ग] हसितुम् [घ] हसन

निर्देशः – अधोलिखितेषु वाक्येषु प्रदत्तविकल्पेभ्यः शुद्धम् अव्ययपदं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत-

37. वानराः ----- कूर्दन्ति ।

[क] विना [ख] श्वः [ग] इतस्ततः [घ] हयः

38. ----- धर्मः ततः जयः ।

[क] अकस्मात् [ख] यतः [ग] बहिः [घ] पुरा

39. ----- वृष्टिः भवति गृहात् बहिः मा गच्छ ।

[क] इदानीम् [ख] यावत् [ग] तावत्

[घ] विना

40. सिंहः ----- गर्जति ।

[क] विना [ख] उच्चैः [ग] पुरा [घ] श्वः
